

Aan: de vaste Tweede Kamercommissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
E: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 28 mei 2020
Kenmerk: 20-038
Onderwerp: Wijziging Wet verplichte ggz 9 juni 2020
Contact: Mirjam Drost E: mirjam.drost@wijzijnmind.nl M 06 19973092

Geachte Tweede Kamerleden van de commissie VWS,

Hierbij ontvangt u de inbreng van MIND ter voorbereiding op de commissievergadering van VWS op 9 juni a.s. over de Wijziging van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) teneinde de uitvoerbaarheid op een aantal punten te vergroten.

Rechtsbescherming van de cliënt staat voorop

Zorg toepassen onder dwang, draagt *nooit* bij aan de werkzaamheid van zorg of behandeling, en heeft schadelijke effecten voor hen die het ondergaan. Bovendien staat het op gespannen voet met een gezonde behandelrelatie met de arts, en met het Grondrecht op vrijheid.

Dwang mag dus uitsluitend plaatsvinden als er echt geen andere mogelijkheden meer zijn. Dit ultimum-remedium beginsel was origineel één van de belangrijkste uitgangspunten van de Wvggz en de Wzd, het gebruik van dwangtoepassingen in de ggz terugdringen.

In die gevallen waar men uit veiligheidsoogpunt niet anders kan dan toch dwang toe te passen, hebben deze twee wetten tot doel om de rechtspositie van de cliënt te verbeteren ten opzichte van de voormalige Wet Bopz.

De wetgeving beoogt onder meer een grotere betrokkenheid van de cliënt bij het zorgplan, meer oog voor de maatschappelijke situatie (het 'mee kunnen doen' in de maatschappij na de behandeling), zorg op maat, betere rechtsbescherming van de cliënt, en een grotere rol voor familie en andere directbetrokkenen. Deze uitgangspunten worden door MIND van harte ondersteund. Daar waar de administratieve lasten die hiermee gepaard gaan de uitvoerbaarheid van de wet – en daarmee de kwaliteit van de geleverde zorg - in gevaar brengen, moet kritisch worden bekeken waar de regeldruk omlaag kan. Echter: dit mag niet ten koste gaan van de doorgevoerde verbeteringen op het gebied van de rechtsbescherming.

Zolang ggz-cliënten en naasten van het kastje naar de muur worden gestuurd, en zij soms maanden moeten wachten op hun behandeling en begeleiding, is de kans groter dat uiteindelijk dwang wordt toegepast. MIND is van mening dat de ggz-sector en gemeenten moeten sturen op het voorkomen van dwang en crisissituaties. Hierdoor voorkomen we niet alleen duurdere vormen van zorg, maar worden tegelijkertijd ook extra administratieve lasten omlaag gebracht. *MIND pleit ervoor om te allen tijde de cliënt centraal te stellen in de wetgeving, niet de procedures. Administratieve handelingen dienen ondersteunend te zijn aan de uitgangspunten en beoogde doelstellingen van de wetgeving. Bij het terugdringen van administratieve lasten moeten de zorgvuldigheid van de besluitvorming, de onafhankelijkheid van de rechtspraak en de rechtsbescherming van betrokkene altijd gewaarborgd blijven.*

De beste manier om de administratieve last te verlichten, is maximaal in te zetten op het terugdringen van gedwongen zorg, en op herstel van de samenwerking met betrokkene.

Gateway review – doorstart programmabureau Wvggz

In zijn brief van 12 mei jongstleden schreef de Staatssecretaris VWS aan de Tweede Kamer over de conclusies uit het Gateway Reviewrapport inzake het Ketenprogramma Wvggz¹ en de maatregelen die hieruit voortvloeien.

MIND onderschrijft de beslissing van Staatssecretaris Blokhuis om nog niet over te gaan op de ondersteuningsstructuur en daarom een doorstart van het programmabureau te realiseren. Wat ons betreft is er op dit moment nog onvoldoende zicht op de ervaringen met de Wvggz en de uitwerking in de praktijk. In de komende periode moet zoveel mogelijk worden gekeken naar verdere verbeteringen in de uitvoering. Hieraan kunnen ervaringsdeskundigen (cliënten en naasten) een waardevolle bijdrage leveren.

In het rapport, dat als veelzeggende titel ‘Herijk, herschik en herpak’ meekreeg, pleit het reviewteam voor meer regie van de kant van het Ketenbureau. Alhoewel goede stappen zijn gezet, is deze conclusie wat MIND betreft meer dan terecht. Het proces om te komen tot een goede invoering blijft nu veel te lang steken in tijdrovende discussies over het ICT-technisch koppelen van de informatiestromen tussen de institutionele actoren. Dit vertraagt niet alleen, maar leidt bovendien af van de doelstellingen van de wet. Er is te weinig ruimte voor beleids- en procesevaluatie, met als gevolg dat de mensen om wie het allemaal begon, de cliënt en naaste, steeds meer buiten beeld raken.

Een goed voorbeeld daarvan is het Eigen Plan van Aanpak, dat op veel plekken maar moeizaam tot stand komt terwijl het een belangrijk instrument kan zijn om dwang te voorkomen. Het is alleszins de moeite van het onderzoeken waard waar het stopt en wat eraan te doen is om het Eigen Plan van Aanpak als een waardevol instrument te borgen. Voor dit soort thema’s rond het voorkómen van dwang en de kwaliteit van herstel, is nu te kort ruimte.

Zorg ervoor dat in de nieuwe opzet er meer ruimte komt voor beleids- en procesevaluatie vanuit het perspectief van cliënt en naaste.

Tegelijkertijd maken wij ons zorgen om de informatievoorziening over dwangtoepassing aan de IGJ. De Inspectie heeft al een overgangsjaar toegestaan om sector tijd te geven deze informatievoorziening goed op gang te brengen, maar de vraag is of dit per 1 januari aanstaande dan wél goed geregeld is vanuit het veld. Wij zijn niet optimistisch. Als de Inspectie niet goed van informatie voorzien wordt zoals de wet voorschrijft, is het maar zeer de vraag of zij haar toezicht ook naar behoren kan uitvoeren. Het spreekt vanzelf dat dit een onacceptabele situatie zou betekenen.

Als een van de ketenpartners blijft MIND haar expertise inzetten voor het programma, om zo bij te dragen aan de succesvolle implementatie van de Wvggz.

Met vriendelijke groet,

Drs. M.J. ter Avest
Directeur MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid

---

¹ Gateway Review (2020), *Herijk, herschik en herpak*. Gatewaynummer 2020-RO-15.